

ZPRÁVY SVU

SPOLEČNOSTI PRO VĚDY A UMĚNÍ
CZECHOSLOVAK SOCIETY OF
ARTS AND SCIENCES, INC. ISSN

Volume XXXVIII.

September-October 1996

No. 5

President:

Miloslav Rechcigl, jr.
1703 Mark Lane
Rockville, MD 20852

Secretary General:

Věra Ulbrecht
2407 McCormick Rd.
Rockville, MD 20850

Treasurer:

Frank L. Mucha
90 Briarcliff Rd.
Tenafly, NJ 07670

SVU General Assembly Meeting in Brno August 28, 1996

This year's SVU General Assembly meeting was held in Brno, on the occasion of the Society's 18th World Congress. The meeting which was called for 4 o'clock had to be reconvened one hour later because of the insufficient number of members present. At 5 o'clock, more than one hundred persons attended, probably making it the largest General Assembly meeting in SVU history.

The meeting was opened by the Society's President Dr. Míla Rechcigl who expressed appreciation to the Brno organizers and the representatives of Masaryk University for allowing the Society to hold its General Assembly in Brno. He noted that the meeting was a historical first, considering that this was the first time such meeting was held on the territory of the Czech Republic.

After allowing a few moments of silence in memory of recently deceased Rafael Kubelík and Jiří Nehněvajsa and other SVU members during the last two years, Dr. Rechcigl designated Ing. Nevrlý as minutes taker and then named a three member Resolution Committee, consisting of Prof. Jiří Fukáč, Docent Rabušič and Libuše Paukert. Then the approval of the minutes from last year's General Assembly meeting in Košice followed.

A major part of the program was devoted to the Report by the SVU President Míla Rechcigl on the status of the Society covering the period 1994-1996. He noted financial difficulties the Society had found itself in at the time when he and other members of the current Executive Board began their term in office. Then enumerated a series of steps the Executive Board took in an effort to remedy the situation, including the preparation of a detailed analysis of specific problems and preparation of the future Agenda, published in the *Zprávy SVU*.

It was first necessary to deal with the problem of apathy among members by various editorials, newspaper articles and public speeches. Financially, it was necessary to stabilize the Society's cash flow, and to carry out a far-reaching fiscal reform. The overall goal was to reduce cost and to increase income. With careful analysis and planning the Executive Board succeeded in balancing the Society's budget. A balanced budget is now considered a "sine qua non" for any future activity undertaken by the Society.

In order to simplify the work of the Treasurer, the Executive Board accepted the recommendation of the General Assembly to collect the dues centrally, just as it used to be in the past, i.e., directly by the Society Treasurer. This will also eliminate the uncertainty whether a given individual has paid dues and whether he/she is eligible to vote. When the dues were collected by individual chapters, they frequently sent their combined payment late, sometimes omitting the names of the paid members, which created considerable chaos in the Treasurer's books, making it virtually impossible to keep records on individual members, as is prescribed by our By-Laws, and required by the Articles of Incorporation.

To improve the overall financial situation, the Executive Board found it necessary to increase the membership dues, starting with the year 1996, to \$35 for individuals and \$40 for both spouses, keeping the student's fees to \$5. The membership dues in Czech and Slovak Republics were set at \$10 for individuals and \$12 for both spouses. Exemption from paying dues is granted only in rare cases and is restricted to individuals who cannot truly afford it. Retirement alone is not considered sufficient for granting such exemption.

The Executive Board made a special effort to keep the members informed of the various problems it was facing and decisions it took by publishing periodic progress reports in the *Zprávy SVU*. To increase the membership a special drive was initiated, with the emphasis on the younger generation, and other nationals interested in Czech/Slovak culture, and the children of Czech and Slovak exiles and emigrants.

Dr. Rechciĝl then favorably commented on the development and activities of SVU chapters in Czech and Slovak Republics. These include the Chapter in Prague, headed by Dr. Jaroslava Turková, the Chapter in Bratislava, headed by Prof. Alexander Tkáč, the Chapter in Košice, headed by Prof. Karol Marton, and the Brno Chapter, headed by Dr. Marie Bobková. Among American and Canadian chapters he gave special recognition to the Washington, D.C., Chapter and the New York Chapter, and also to chapters in Chicago, Cleveland,



Zprávy SVU (SVU News), Editor Andrew Elias, 10713 Howerton Avenue, Fairfax, VA 22030. Date of issue: September-October 1996, Volume 38, No. 5. Issued bimonthly. Published by Czechoslovak Society of Arts and Sciences, Inc.

Office of publication: Mrs. R. Bunza, 190-17A, 69th Ave., #2A, Flushing, N.Y. 11365. Tel.: (718) 454-1356.

Typography by Typrints Co., 26 Gruber Drive, Glen Cove, NY 11542.

Second class postage paid at Flushing, N.Y.

Postmaster: Send address changes to ZPRÁVY SVU, Mrs. R. Bunza, 190-71A 69th Avenue, #2A, Flushing, N.Y. 11365.

Pittsburgh and Ottawa. Among the European chapters most active seems to be the Munich Chapter.

According to Rechčígl, the Society has always considered publishing as its most important activity. It was in this spirit that the Executive Board decided to renew the English periodical *Kosmas – Czechoslovak and Central European Journal* and designated prof. Bruce Garver of the University of Nebraska as the Journal's new Editor.

As one of its major priorities, the Executive Board selected cooperation between SVU members in the Czech and Slovak Republics, on one hand, and those living abroad, on the other hand. It decided to create an Information Clearing House to provide advice and possible help to students and professionals from the Czechlands and Slovakia, who are planning to come to the U.S. and Canada, as well as to our overseas members who are planning to do research in Czech or Slovak Republic.

The voiced criticisms by some members that the Society in the last few years focused its activities in Prague led the Executive Board to the decision to hold the 1995 SVU Annual Meeting in Košice which turned out to be a big success. Similarly it was decided to convene the 1996 SVU World Congress in Brno. The overall success of the Congress, the friendly reception by the Brno host and the sense of good feeling is the best proof that the Executive Board's decision was correct. Dr. Rechčígl concluded his remarks by thanking the outgoing Executive Board for their support and cooperation.

Following Rechčígl's report, which was well received, Secretary General Blanka Kuděj elaborated on her activities in the past two years and then came a report by Vice President Dr. Dagmar Hasalova White concerning her function as an overseas program chairperson for the 18th SVU World Congress.

Rechčígl then called on the Chairpersons of the local chapters in the Czech and Slovak Republics to report on their activities. The reports which included presentations by Dr. Marie Bobková (Brno), Prof. Alexander Tkáč (Bratislava), Prof. Karol Marton (Košice) and Dr. Jaroslava Turková (Praha), were received with the deserved applause. This part of the program was concluded by Vice President Prof. Věra Bořkovec who complimented the SVU chapters on their work and detailed various activities of the SVU chapters abroad.

Part of the meeting was devoted to the presentation of the SVU Josef Hašek Student Award. This year's award was given to Mr. Jonathan Bolton, a graduate student at the University of Texas for his essay "The Hilsner Affair". His presence in Brno enabled presentation of the award to him in person at the General Assembly meeting by Prof. Bořkovec who represented the Student Award Committee.

The next item on the agenda was a report by the Treasurer Frank Mucha who elaborated on President Rechčígl's report from the point of view of finances in great detail. The report was followed by the Auditors' statement which supported the Treasurer's report and recommended that it be approved and the out-

going officers be discharged of their liability. The General Assembly gave its approval by unanimous vote.

Dr. Alexej Bořkovec was then requested to take over temporary chairmanship of the meeting during which Dr. Blanka Kuděj announced the outcome of the recent elections, based on the Report of the Committee of Election Inspectors. All the candidates recommended by the Nominations Committee were elected.

Dr. Rechcigl who was reelected to Presidency then took over the meeting again. He thanked the members for their confidence and promised, in the name of the newly elected Executive Board, that the Society will aspire, during its upcoming two-year term, to new horizons in the spirit of the SVU founders. In the remaining time there was brief discussion of the proposed Resolution, prepared by Prof. Fukáč and his Committee, which was unanimously approved.

Zpráva předsedy SVU dr. Miloslava Rechcígl Valnému shromáždění v Brně dne 28. srpna 1996

Úvodem bych rád poděkoval brněnským pořadatelům za to, že nám umožnili konání Valné hromady u příležitosti 18. světového kongresu SVU. Svým způsobem je to historická událost, neboť je to poprvé, že máme Valnou hromadu Společnosti na půdě České republiky.

Jak dobře víte, když se nyníjší předsednictvo ujímalo před méně než dvěma roky vedení SVU, nebyla Společnost právě v záviděníhodné situaci. Finance byly ve špatném stavu a mezi členstvem panovala apatie, z valné části způsobená politickou situací ve staré vlasti.

Prvním krokem nového předsednictva bylo vypracování objektivního ohodnocení tehdejší situace a přípravy realistické agendy pro budoucnost. V této věci vydalo předsednictvo zvláštní prohlášení „SVU dnes a zítřky“, publikované v lednovém čísle *Zpráv SVU* minulého roku.

Nejprve bylo nutno se vypořádat s názorem některých členů, že SVU již splnila své poslání a že přišel čas, aby ustala a zastavila svoji činnost, kterýžto názor měl co dělat s rostoucí apatií mezi členstvem. Pomocí úvodníků, článků a příležitostných veřejných projevů jsme připomínali našemu členstvu okolnosti, které vedly k založení Společnosti a zdůrazňovali jsme, že porážka komunismu zdaleka neznamená, že už není nutno šířit českou a slovenskou kulturu v zahraničí. Argumentovali jsme, že právě dnes, kdy Česká republika a Slovensko si pracně snaží zajistit místo mezi demokratickými národy, naše pomoc může být nejužitečnější.

Po administrativní stránce největší pozornost jsme věnovali financím. Abychom napravili nepříznivý stav, v jakém jsme převzali hospodářství Společnosti, bylo nutno co nejdříve stabilizovat naši finanční základnu a urychleně provést

dalekosáhlou finanční reformu. Vyrovnaný rozpočet byl naším cílem a sine qua non veškeré činnosti. Pečlivým plánováním se nám postupně podařilo podstatně snížit výlohy a systematickým vybíráním členských poplatků jsme též zvýšili příjmy Společnosti. Navíc se podařilo předsednictvu získat dodatečně finanční prostředky z vnějších zdrojů, obzvláště z darů od jednotlivců.

Nevyřešeným problémem stále zůstává vztah k některým skupinám v západní Evropě, jejichž členové platí poplatky opožděně, nebo málo, anebo vůbec ne. Stanovy Společnosti jasně praví, že veškeré členstvo, bez ohledu na to, kde bydlí, se musí rovnoměrně podílet na financování Společnosti a ne, aby toto břímě leželo téměř výhradně na bedrech amerických a kanadských členů, jak tomu do nedávna de facto bylo. Na doporučení Valné hromady se předsednictvo proto rozhodlo vrátit k původnímu způsobu vybírání členských prostředků přímo ústředním pokladníkem. Tímto rozhodnutím automaticky odpadá problém s otázkou zdali dotyčný člen má zaplacený svoje členské poplatky a zdali má právo účastnit se voleb, což se při hromadném placení skupin zpravidla nevědělo.

Počínaje rokem 1996, předsednictvo se rozhodlo zvýšit členské poplatky na \$35 pro jednotlivce a \$40 pro manžele, zatímco studentské poplatky zůstaly nezměněny na \$5. Členské poplatky v České republice a na Slovensku byly stanoveny na \$10 za jednotlivce a \$12 za manželský pár. Pokud se týče osvobození od placení členských poplatků, to bude poskytováno jen výjimečně na přechodnou dobu a to jen z důvodu nemajetnosti. Okolnost, že je někdo na penzi, nikoho neopravňuje k neplacení poplatku.

Velikého pokroku se dosáhlo přípravou databáze, která značně zlepšila a usnadnila členskou a finanční evidenci.

Předsednictvo též vynaložilo velikou péči k zlepšení kontaktu s řadovým členstvem. Podle slibu, pravidelně informujeme členstvo prostřednictvím *Zpráv SVU* o naší činnosti a referujeme o problémech, před kterými stojíme. Kromě toho ve své funkci předsedy jsem několikrát vyzýval naše členy, aby mi posílali svoje přání, připomínky či návrhy.

Za účelem oživení a omlazení Společnosti předsednictvo se rozhodlo provést nábor nových členů. Nábor byl soustředěn především na mladší generaci, dále na cizince, zajímající se o českou a slovenskou kulturu, a na potomky českých a slovenských usedlíků v zahraničí.

Je mi velikým potěšením, že mohu dnes též kladně referovat o práci našich skupin v České republice a na Slovensku. Pražská skupina, pod vedením dr. Jaroslavy Turkové, pořádá pravidelné schůze spojené s přednáškami a totéž platí o skupině bratislavské, pod vedením prof. Alexandra Tkáče a o skupině košické, řízené prof. Karolem Martonem. Brněnská skupina vedená dr. Marií Bobkovou byla zase plně angažována na přípravách 18. světového kongresu Společnosti. Máme též radost z nedávno utvořené skupiny v Prešově.

Z amerických a kanadských skupin neaktivnějšími zůstávají skupiny ve Washingtonu, D.C. a v New Yorku a do jisté míry v Chicagu, v Clevelandu,

v Pittsburghu a v Ottawě. V západní Evropě nejaktivnější skupinou je skupina mnichovská.

Společnost vždycky považovala publikační činnost za svůj imperativ, čímž se současně předsednictvo plně stotožnilo. Jedním z prvních kroků, které v této věci učinilo, bylo obnovení anglického časopisu *Kosmas — Czechoslovak and Central European Journal*, který bude opět vycházet dvakrát ročně, po tříletém odmlčení. Časopis bude vydáván ve spolupráci s Nebraskou univerzitou, pod redakcí prof. Bruce Garvera. Cena jednotlivých čísel byla stanovena na \$18.

Předsednictvo věnovalo též značnou pozornost kulturní a vědecké spolupráci mezi našimi kolegy v zahraničí a ve staré vlasti. Bylo rozhodnuto vybudovat informační síť, jíž prostřednictvím chceme poskytovat rady a možnou pomoc studentům a vědeckým pracovníkům z Československa a ze Slovenska, přijíždějícím na západ, hlavně do USA a do Kanady, jakož i našim zahraničním členům, kteří plánují studijní cesty do ČR či SR.

Rada členů SVU si občas stěžovala, že se všechno v poslední době koncentruje na Prahu a okolí. Výtka byla na místě a předsednictvo SVU na ni reagovalo rozhodnutím uspořádat svoji loňskou valnou hromadu v Košicích, v souvislosti s konferencí místní skupiny SVU na témě „Technológia — Humanita — Umenie — Tolerancia“. Atmosféra konference, o níž bylo podrobně referováno v *Zprávách SVU*, byla skutečně výborná, jak programem, tak i košickým pohostinstvím a potvrdila význam Společnosti při pěstování vědeckých a uměleckých vztahů mezi Čechy a Slováky a námi v zahraničí.

Kritika „pragocentrismu“ vedla předsednictvo též k rozhodnutí uspořádat letošní světový kongres v Brně s důrazem na kulturní přínos krásné a významné moravské země. Všeobecný úspěch kongresu, vlídné přijetí hostitelů a celková pohoda jsou důkazem, že naše rozhodnutí bylo správné.

Závěrem bych rád poděkoval členům předsednictva za jejich obětavou práci a spolupráci. Myslím, že jsme v našem období udělali kus dobré práce a můžeme být spokojeni, že SVU opět stojí na pevných nohou.

18. kongres SVU v Brně

DAGMAR HASALOVA WHITE

Světový kongres SVU, v pořadí již 18., který se konal ve dnech 25.-29. srpna v Brně, byl velice úspěšný. Na organizaci a spolupráci se podílela Masarykova univerzita, brněnské Vysoké učení technické, brněnská odbočka SVU a další vědecké instituce v České a Slovenské republice. Patronace Magistrátu města Brna dodala našemu kongresu obzvláště zářivý lesk. Pohostinství, které nám poskytla Masarykova univerzita s Magistrátem města Brna, bylo absolutně vynikající. V Brně si nás vážili a přijali nás s otevřenou náručí.

Chci podat detailní zprávu o této velmi důležité aktivitě SVU, protože jako člen předsednictva jsem byla od počátku zapojena do organizace tohoto kongresu. Měla jsem na starosti akademický program.

SVU je světová organizace, která má členy roztroušeny po celém světě. Sjeli jsme se do Brna ze všech koutů světa: z Austrálie, Nového Zélandu, Japonska, Ameriky a Evropy. Naše řady byly rozšířeny vědci a umělci z Čech, Moravy a ze Slovenska. Vysokou úroveň oficiální a společenskou, kterou nám naši hostitelé poskytli, svědčí o tom, že považovali náš kongres opravdu za kongres světového formátu.

Zahájení kongresu v městském divadle bylo velice impozantní. Slavnostní nástup akademických funkcionářů za doprovodu fanfár, oděných v historických talárech se zlatými řetězy a uváděnými pedely nesoucí žezla různých univerzit a fakult zanechalo nezapomenutelný dojem. Členové našeho předsednictva Miloslav Rechcigl, Dagmar Hasalova White a Blanka Kuděj, také oděni v talárech, měli vlastního pedela, který je uvedl na jeviště. Po zahájení následoval slavnostní raut (hostina) v prostorách divadla, kde se stoly přímo prohýbaly pod hojností jídla.

Akademický program byl sestaven z vynikajících přednášek, symposií, seminářů a mini konferencí v oboru společenských věd, přírodních věd, lékařství a biomedicíny, technických věd, lesnictví a umění. Tento konferenční formát dával možnost k výměně názorů a znalostí, obnovení starých a nových styků a poznatků. Konkrétním úkazem spolupráce byl seminář o výměně zkušeností mezi Southern University at Carbondale v Illinois a Vysokou báňskou školou v Ostravě, které již po několik let nesou praktické výsledky. Zajímavá panelová diskuse univerzitních presidentů se zabývala rolí a stavem univerzit v 21. století. Kongres se těšil velkému zájmu všech médií. O kvalitě akademického programu svědčí publikace abstraktů vydaná tiskem Masarykovy univerzity.

Brněnští hostitelé nám poskytli skvělý požitek dvěma koncerty. V nádherném barokním chrámu na Mendelově náměstí jsme slyšeli Dvořákovy Biblické písně, zazpívané výborným basistou Richardem Novákem a chorální díla přednesená vynikajícím sborem Ars Brunensis. V elegantní koncertní síni nedávno renovovaného Besedního domu jsme si poslechli briliantní pianisty Věru a Vlastimila Lejkovi v programu pro čtyřruční klavír.

Stěžijním bodem společenských událostí byla party na hradě Špilberku. Masarykova univerzita, Magistrát města Brna a reklamní společnost SNIP a Co. s mnoha sponsorsy moravských firem byly hostiteli této nezapomenutelné slavnosti. Snad se jinak nedá tato party popsat, než že to byla „mother of all parties“. Probíhala v historických prostorách kasemat a v hradním příkopu. Po slavnostním zahájení primátorkou města Brna Dagmar Lastoveckou a rektorem Masarykovy univerzity Eduardem Schmidtem následovala slavnostní hostina, která byla úplně k nevíře. Studený bufet, na ohních přímo v hradním příkopě se peklo na rožni celé sele, jehně a kapouni, pití teklo proudy a v pozdních hodinách se v kasematech podával guláš a zelňačka s klobásou.

O zábavu bylo postaráno dobovými vystoupeními kejklířů a šermířů, hudebními soubory, výstavou hrdelního práva a ohňostrojem. K dodání patřičné atmosféry se procházeli po hradě mladí lidé oblečení v dobových kostýmech

z 30leté války, s elegantními chrty. Brno je velice hrdé na toto období své historie, kdy odpudilo obléhání Švédy.

V poslední den kongresu přijala předsednictvo SVU primátorka města Brna. Udělila každému z nás pamětní medaili města s krásnou knihou a řekla nám, že si velice považuje toho, že si SVU vybrala právě Brno pro svůj 18. světový kongres.

Členové organizačního výboru v čele s dr. Miloslavem Rechcíglem a s brněnskými kolegy mohou být právem hrdí na dobře vykonanou práci. Úspěch kongresu potvrdil, že SVU má kladnou a důležitou práci v budoucnu.

Z ČINNOSTI SKUPÍN

SVU Ottawa, Kanada

Ottawská odbočka SVU pořádala v období 1995-96 pravidelné přednášky, kulturní akce a společenské večery. Návštěvnost všech akcí byla velmi vysoká.

Velvyslanec České republiky v Kanadě pan Stanislav Chýlek zahájil seznámení SVU Ottawa přednáškou na téma: „Dva roky činnosti velvyslanectví České republiky v Kanadě — výsledky a plány do budoucna“. Pan velvyslanec pohovořil o práci a problémech, kterými se nové velvyslanectví zabývalo a nastínil záměry budoucí činnosti. Součástí večera byla také živá diskuse o otázkách mravní výchovy mládeže v ČR a v Kanadě a o koordinaci přístupu k řešení tohoto problému. SVU Ottawa finančně přispěla na podporu tohoto úsilí.

V listopadu jsme zaorganizovali společně s velvyslanectvím ČR „Večer s Josefem Škvoreckým a Zdenou Salivarovou“. Oba umělci pohovořili o své literární činnosti, o současné české literatuře a o osudech nakladatelství 68 Publishers. Beseda byla doplněna promítáním ukázek z televizního seriálu „Prima sezóna,“ který byl natočen

v Praze podle stejnojmenné knihy J. Škvoreckého.

V prosinci jsem tradičně oslavili vánoce společnou večeří v české restauraci Full House.

Dr. Jaromíra Rakušanová přednášela v lednu na téma „Fauna českého jazyka (studie metafor a přirovnání).“ Dr. Rakušanová se ve svém výzkumu zabývá kontaktní linguistikou, zvláště pak problémy přenosu jazykových elementů mezi angličtinou a slovanskými jazyky. V současné době pracuje na kontrastním studiu germánských a slovanských metafor.

V únoru dr. Martin Skála přednášel na téma „Kam s tím? aneb: Odstraňování, zpracování a využití odpadu v dnešní společnosti.“ Tato aktuální přednáška naznačila problémy týkající se odpadu z domácností, z továren, z jaderného průmyslu a jiných pracovišť.

Břežnová přednášela dr. Antonína Wilda „O stromech a Aristotelovi“ se zabývala metodami vyhodnocování rizik v dopravě, v chemických továrnách a v jaderných elektrárnách. Dr. Wild hovořil o definování rizikových problémů, o tom, co má auto

společného s televizorem a jadernou elektrárnou a jak počítače mohou vypomoci při neznalosti Aristotelské logiky.

V dubnu jsme společně s velvyslanectvím ČR a Institute Comenius uspořádali besedu s p. S. Dvořákem a ing. V. Zajícem na téma „Telč, město UNESCO, součást světového kulturního dědictví“. Tato beseda byla doplněna dvěma dokumentárními filmy o historii a současnosti Telče a konala se v souvislosti s putovní výstavou uměleckých fotografií Telče.

Dr. Josef Gertler zakončil letošní cyklus přednáškou „Cestování letadlem a letecké právo“. Dr. Gertler vysvětlil jednak podklady, které jsou nutné pro existenci letecké služby a jednak formulaci leteckého práva, které umožňuje provedení letu a jeho bezpečnost.

Tradiční Juniales se konal na pozvání pana velvyslance S. Chýlka a jeho paní v jejich residenci. Účastníci večera ocenili pohostinnost velvyslanectví a krásné prostředí Junialesu; všichni jsme finančně přispěli na fond paní Olgý Havlové „Výbor dobré vůle“.

SVU Ottawa sponzorovala spolu s ostatními krajanskými organizacemi několik koncertů českých umělců.

Na příští období byl zvolen nový výbor SVU Ottawa ve složení: dr. M. Skála (předseda), dr. J. Palacký, pí. M. Delanoe, dr. J. Hrušková a J. Smrčka.

Jménem odstupujícího výboru chci poděkovat všem členům a přátelům, kteří se podíleli na činnost naší skupiny v jakékoliv formě. Velmi si vážíme naší dobré spolupráce s velvyslanectvím ČR a děkujeme panu velvyslanci, jeho paní a všem pracovníkům za

podporu naší činnosti. *Dr. J. Hrušková*

SVU Německo

Téma mimořádného 146. setkání v úterý, 16. dubna 1996 v 19:30 hod. bylo Krajané a domov, které uvedl p. ing. Jaromír Plíšek, ředitel Odboru krajaných a nevládních styků ministerstva zahraničí ČR. Téma 147. setkání v úterý, 14. května 1996 v 19:30 hod bylo „S komunistickým kapitálem přes levici do vlád evropských států“, které uvedl pan F. X. Havlíček (Hešík), spisovatel z Bad Abbach. V této souvislosti autor také informoval o své nové knize „Nepodlehneš“. *dr. Ivan Cíkl*

SVU Švýcarsko

Koncem srpna 1995 uspořádala švýcarská místní skupina SVU již čtvrtý letní seminář pro české a slovenské vysokoškoláky, tentokrát pro studenty filozofických fakult České a Slovenské republiky.

Dne 12. prosince 1995 byla uspořádána beseda se slovenským básníkem a publicistou Jánem Štrasserem.

Největší událostí pro švýcarskou skupinu bylo ocenění práce jejího předsedy dr. Karla Hrubého dne 18. října 1995 prezidentem České republiky Václavem Havlem udělením řádu Tomáše Garrigue Masaryka. Skupina oslavila tuto opravdu významnou událost setkáním pracovníků a členů skupiny na slavnostní schůzce 16. prosince 1995.

K vánocům a novému roku bylo rozprodáno přes 3000 kusů novoročenek, již pro tříadvacáté, tentokrát s námětem Adorace hlubocké.

V roce 1996 skupina uspořádala další přednášku, a to s ředitelem Ústa-

vu slovenské literatury SAV doc. dr. Petrem Zajacem.

Tento rok se seminář pro studenty vzhledem k sjezdu v Brně nekonal.

V tisku a prodeji novoročenek skupina dále pokračuje. Letošní novoročenka bude s námětem Madony jindřichohradecké. *Olga Komersová*

REPORT ON SVU CHAPTER ACTIVITIES

At the meeting of the SVU General Assembly, held in Brno on August 28, 1996, Vice President Věra Bořkovec reported on the activities of the Society's chapters throughout the world. Here is a condensed version of the report.

The Czechoslovak Society of Arts and Sciences has at the present time 20 active chapters. There are 8 chapters in the USA, 4 chapters in Canada, 1 chapter in England, 1 chapter in Germany, 1 chapter in Switzerland, 2 chapters in the Czech Republic (Praha and Brno) and 3 chapters in the Slovak Republic (Bratislava, Košice and Prešov).

The chapters were well represented at the General Assembly meeting by chapter presidents or members of the executive council: Sáša Bořkovec (Washington, DC, USA), Karel Polesný (Albany, USA), Milan Fryščík (New York, USA), Jarmila Hynčík (Cleveland, USA), Miloš Halouzka (Los Angeles, USA), Libuše Paukert (Switzerland), Ivan Cíkl (Germany), Joseph Porket (England), Jaroslava Turková (Praha, ČR), Marie Bobková (Brno, ČR), Alexander Tkáč (Bratislava, SR), and Karol Marton (Košice, SR). Petr Hrubý (Perth, Australia), and Oliver Fiala (Sydney, Australia) were present as past presidents of Australian chapters which are not active now, but which may possibly be reactivated.

Vice President Bořkovec noted that the most active chapters in the USA

and Canada are understandably those that are in cities which have embassies or consulates or other official centers of representatives from the Czech and Slovak Republics: namely, Washington, New York and Los Angeles in the USA, Ottawa in Canada. Many of the activities of these chapters are co-sponsored by the diplomatic groups, particularly events such as concerts, theatrical performances and art exhibits. Nevertheless, even smaller chapters such as Chicago, Pittsburgh, Cleveland, Albany and San Francisco do have a series of lectures and cultural or social events for their membership. The Canadian chapter in Ottawa has been working with great success particularly because of cooperation with the Czech Embassy in that city. We hope to hear more from the chapters in Montreal, Toronto and Edmonton (which is now under new leadership).

In Europe a long established and cohesive SVU chapter which works closely with the Czech and Slovak Republics is the chapter in Switzerland. In 1995 the Swiss chapter conducted its fourth summer seminar for Czech and Slovak students. At the end of the year they hosted an evening with

a Slovak poet and honored the chapter's President, Dr. Karel Hrubý, who had been given the T. G. Masaryk award. True to old tradition, the Swiss group is again preparing a series of beautiful Christmas cards featuring the Madonna of Jindřichův Hradec. The chapter in Germany has monthly meetings with interesting speakers. They have had 30 such meetings since the last General Assembly. In June they hosted a meeting with members of the Prague SVU. The chapter in England has a sizeable but older membership and continues to have monthly meetings and lectures.

The five chapters in the Czech and Slovak Republics are doing much and only the highlights of their activities will be given. The Prague chapter organizes monthly Culture and Science Salons where scientists and artists can meet informally. In June the Prague SVU Chapter and the Society for the Southern Bohemian Music Festival, together with the Cultural Institute of the Austrian Republic and the Southern Bohemian University in České Budějovice conducted a conference on

the topic of Czech-Austrian relations, which comprised several interesting symposia in different disciplines.

The Moravian chapter with its center in Brno hosted the 18th SVU World Congress August 25-29, 1996 and the preparations and organizational work were the major contributions of this young chapter.

The chapter in Bratislava has monthly meetings with lectures and cultural events and highlight of their activity was this year's "Czech-Slovak Piano Concert" at the Bratislava Castle on the 17th of March, where the Prague SVU Chapter was represented by pianist Radoslav Kvapil and the Bratislava SVU Chapter by pianist Eva Fischerova-Martvoňová. The Košice SVU Chapter deserves much credit for organizing last year's conference in Košice in August 1995. The Prešov Chapter is still very new and no report can be given now.

We are very proud of the activities of our chapters. We believe that they are the cornerstones of our Society and that their members are its most faithful and dedicated supporters.

Note: I will appreciate any corrections or additions to this brief report. Please write to Dr. Vera Borkovec, 12013 Kemp Mill Road, Silver Spring, MD 20902, USA. Or e-mail to aborkove@capaccess.org.

Z hudebního světa

10. ročník Schubertovy soutěže pro klavírní dua, kterou založili členové SVU Věra a Vlastimil Lejskovi, se koná v Jeseníku 23.-26. dubna 1997. Do tohoto města je situována proto, že oba rodiče Fr. Schuberta pocházeli z tohoto kraje — otec z Vysoké u Hanušovic a matka ze Zlatých Hor. V uplynulých ročnících se soutěže zúčastnilo 213 klavírních dvojic ze čtyř světadílů; hodnoceny byly mezinárodní porotou a sledovány tiskem, rozhlasem i televizí. Desátý ročník, vzhledem k tomu, že se koná v roce 200. výročí narození Fr. Schuberta, je více orientován na tvorbu tohoto autora, a to nejen povinnou skladbou, ale i — ve druhém kole — možností výběru některé z určených skladeb. Soutěží se ve dvou kategoriích, I. do 21 let kandidáta, v II. do 70 let součtu věku obou účastníků. Soutěž je neanonymní, hra z paměti není podmínkou. Bližší informace o soutěži lze získat na adrese: Městská kulturní zařízení, ul. 28. října 880, 790 17 Jeseník, ČR. Tel. 0042/645/2505

Novinky o činnosti členov SVU

Informácie o činnosti členov SVU patria k najpopulárnejšej rubrike v *Zprávach SVU*. Niektorí členovia si však sťažujú, že v tej rubrike sa opakujú stále tie isté mená a o druhých, že sa vôbec nepíše. Tie mená si redaktor nevyberá, ale ich uverejňuje tak, ako ich dostáva.

Aby sme tu rubriku rozšírili, planujeme čas od času uverejňovať v *Zprávach* dotazník o činnosti členov. Je pochopiteľné, že niektorí členovia sa zdráhajú písať o sebe, aby to nevyzeralo ako samochvála, lenže ako inakšie sa môže redaktor dozvedieť o činnosti členov SVU roztrúsených po celej zemeguli, ak nie oni sami, alebo tí, s ktorými sú v úzkom styku redaktora o tejto činnosti neinformujú? Konečne, je v záujme SVU a jej členov, aby boli informovaní o profesionálnych aktivitách svojich kolegov.

DOTAZNÍK

Meno: _____

Povýšenie alebo iné zmeny v zamestnaní: _____

Nové publikácie (v r. 1996) (uved'te presné bibliografické dáta):

Prednášky alebo iná vedecká či umelecká činnosť (v r. 1996):

Iné informácie kultúrneho charakteru, ktoré majú vzťah k činnosti SVU:

1996 Dr. Josef Hašek Student Award Presented to Jonathan Bolton

One of the highlights of this year's SVU General Assembly, held in Brno on Wednesday, August 28, 1996 was the presentation of the annual SVU Dr. Joseph Hašek Student Award to Jonathan Bolton, a graduate student at the University of Texas. The essay for which he received the award was entitled "The Hilsner Affair: A Study of the Workings of a Tenacious and Despicable Superstition, as well as of a Valiant but Failed Attempt to Defeat It, in Turn-of-the Century Bohemia."

By almost sheer coincidence, Mr. Bolton was visiting in Brno this summer and was able to claim the prize personally at the General Assembly meeting. The presentation of the award was made by Prof. Věra Bořkovec (Chair of the Student

Award Committee) and Prof. Ivo Feierabend, another member of the Student Award Committee. Mr. Bolton received a diploma, a check for \$200, and one year's student membership in SVU with all the privileges of a regular member. The award is given only for works of outstanding merit which deal with an important aspect of the Czech or Slovak cultures. Prof. Bořkovec praised Mr. Bolton's work as a beautifully written scholarly work, original in conception, and well researched and documented. For his investigation, Mr. Bolton used not only sources written in English, but he studied those that were written in the original Czech or German. The committee found his work worthy of publication.

Everyone present at the meeting congratulated Mr. Bolton with generous applause and we all wish him much success in his further studies.

J U B I L E A

KAREL HUSA — 75 let

Před 75 léty se 7. srpna 1921 narodil v Praze známý americký skladatel a dirigent českého původu Karel Husa. Od roku 1946 žije v zahraničí, krátce ve Francii a téměř padesát let v USA. Na univerzitě Cornell v Ithace byl profesorem skladby, řízení a orchestrace a byl vedoucím univerzitního symfonického orchestru. Je autorem dlouhé řady skladeb. Zvláštností skladby „Americké Te Deum“ je použití lidové písně z Moravy a básně Otakara Březiny vedle motivů jiných zemí a osobností. V květnu 1994 byl Karel Husa zvolen do prestižní Americké akademie umělců.

Ve vlasti udržuje Karel Husa styky zejména s brněnskými skladateli a interprety a byl zvolen čestným členem Klubu moravských skladatelů.

I N M E M O R I A M

Jiří Nehněvajsa (1925-1996)

Dne 31. července t.r. nečekaně zemřel dlouhodobý člen SVU profesor Jiří Nehněvajsa, který sloužil dvě administrativní období ve funkci předsedy Společnosti. Narodil se 9. srpna 1925 v Dyjakovicích na Moravě. Vystudoval 5. reálné gymnásium v Brně v Žabovřeskách. Přechodem přes celou Evropu v létě 1944, Nehněvajsa prožil konec druhé světové války ve výcviku v čs. sekci britského letectva. Po válce vstoupil na Masarykovu univerzitu a současně zastával místo redaktora *Svobodných novin* v Brně a korespondenta brněnského rádia.

Po komunistickém puči r. 1948 uprchl do Rakouska, načež pokračoval ve studiích ve Švýcarsku na Lauzanské univerzitě a pak v Curychu. V roce 1950 mu udělila Curyšská univerzita doktorát v sociologii *summa cum laude*.

Po příchodu do Ameriky začátkem roku 1951 zahájil svoji akademickou

kariéru jako asistent na Kolumbijské univerzitě v New Yorku. Pak přešel na University of Colorado (1951-1956), kde působil jako instruktor a později jako asistující profesor. V roce 1955 se vrátil jako asistující profesor na Kolumbijskou univerzitu, kde setrval až do roku 1961 do svého jmenování na řádného profesora sociologie na Pittsburské univerzitě.

Kromě profesury sociologie, Nehněvajs zastával an Pittsburské univerzitě funkci profesora sociálního a hospodářského vývoje v postgraduální škole veřejných a mezinárodních studií a vědeckého pracovníka v Centru pro sociální a urbanistický výzkum. Po řadu let byl též ředitelem mezinárodního a meziuniverzitního projektu o institucionalizaci společenských a hospodářských proměn v rozvojových zemích Jižní Ameriky, Afriky a Asie.

Jako hostující profesor a vědecký pracovník strávil dva roky v National Science Foundation ve Washingtonu, D.C. (1980, 1981), Čínské akademii sociálních věd v Beijingu (1979, 1980, 1981), Čínské univerzitě v Hong Kongu (1970-1971), kde byl též děkanem fakulty společenských věd a ředitelem výzkumného ústavu, a na univerzitách v Heidelbergu a Mannheimu (1967-1968).

Kromě National Science Foundation Nehněvajs sloužil jako poradce a konzultant Federal Emergency Management Agency. V různých obdobích své kariéry byl též poradcem Voice of America, Pan American Union, Westinghouse, General Electric a j.

Nehněvajs byl spoluautorem a radaktorem knih jako Organizing for Social Research nebo Reader in Sociometry a autorem knižních kapitol a vědeckých článků v profesionálních časopisech. Jeho žurnalistické příspěvky se objevily ve *Svobodných novinách*, *Dnešku*, *Skutečnosti*, *Národní politice*, *Münchener Zeitung*, *St. Galle Tagblatt*, aj.

Dr. Jiří Nehněvajs působil v SVU od samého začátku a v letech 1984-86 a 1986-88 zastával funkci předsedy Společnosti pro vědy a umění.

Po sametové revoluci, Jiří Nehněvajs často jezdil do České republiky a na Slovensko, kde pořádal přednášky a semináře na různých univerzitách a sloužil často bezplatně jako poradce pro různé české či slovenské instituce. I letos u příležitosti světového kongresu SVU v Brně plánoval se zúčastnit workshopu o přípravě grantu sponsorovaného Výzkumným ústavem SVU.

Předčasný odchod Jiřího Nehněvajs je pro nás všechny velká ztráta a mezera, kterou po sobě zanechal se těžko zaplní.

Jménem Společnosti vyslovuji tímto jeho obětavé manželce Věře a její rodině upřímnou soustrast.

Míla Rechčígl, předseda SVU



Stanislav Hanzl

V pátek 14. června 1996 zemřel v Praze po dlouhé nemoci profesor Stanislav Hanzl, od r. 1990 rektor Českého vysokého učení technického (ČVUT) a jeden z prvních porevolučních českých členů Společnosti pro vědy a umění (SVU).

Standa Hanzl nebyl jen rektorem, profesorem a reformátorem vyššího

školství. Ve své akademické funkci plnil vše, co muselo být splněno, a když bylo třeba bránit vysoké školství i proti rozpočtovým záměrům vlády, profesor Hanzl nikdy neváhal zvednout svůj hlas i proti předsedovi vlády — vždycky svým klidným, vyrovnaným a o to působivějším způsobem. Stejně tak plnil svou funkci jako předseda České konference rektorů.

Navíc byl profesor Hanzl prezidentem Asociace strojních inženýrů, předsedou vědecké rady Národního technického muzea a místopředsedou nadace Pangea.

Ale toto je jen vnější a jaksi formální tvář Standy Hanzla. Profesor Hanzl byl inženýr a vynikající odborník v technologickém směru, ale současně byl neobyčejně citlivý k naléhavé potřebě, aby technické vzdělání mělo svou podstatnou humanistickou dimenzi: „Stroj bez duše a srdce a vůbec lidské perspektivy není nic,“ řekl mi jednou během našich mnoha rozhovorů, „a na to musíme stále pamatovat.“

Stanislav Hanzl byl však především laskavý, hodný člověk. Když bylo třeba, dovedl být pevný v obhajobě svých názorů a vizí, ale vždy naslouchal ostatním a neváhal uznat, že v tom nebo onom mají jiní pravdu jinou než jeho vlastní. Jednou, na menší uzavřené konferenci uspořádané v rámci SVU, jsem slyšel Standu říct jednomu ze svých oponentů — „myslím, že vy máte pravdu, ještě si to rozmyslím, ale v každém případě vám děkuji — nepřestávám se učit.“

Nejsem jako profesor sociálních věd kompetentní hodnotit odborné publikace profesora Hanzla — více než sto padesát odborných článků a několika knih v jeho oboru — ale to jistě udělají jiní. Proto jsem tuto poznámku nazval pouze osobní vzpomínkou. Ve Standovi odešel mně a všem nám vzácný přítel a velký člověk — a to se ještě nedožil ani osmapadesáti let. Někdy se tak zdá, že osud není spravedlivý.

Zdeněk Slouka, Praha



J. George Corn (1920-1996)

Dne 3. července 1996 zemřel v Torontě náš dlouhodobý člen Jiří Corn. Bylo mu přes 75 let. Narodil se 3. ledna 1920 v Kostelci nad Černými Lesy. Po absolvování obchodní akademie v Kolíně navštěvoval Vysokou školu obchodní v Praze. Jako pětadvacetiletý mladý muž se stal starostou města, což bylo prvenství v historii města.

Po únorovém puči byl nucen ilegálně opustit vlast a nakonec vyemigroval do Kanady. Zde nabyl odborného vzdělání v účetnictví a finančnictví, načež našel zaměstnání u známé kanadské firmy Dunwoody & Co. Časem se vypracoval na partnera a vedoucího mezinárodní sekce.

Jiří Corn byl velice činný v řadě českých zahraničních organizací, obzvláště v Československém sdružení v Kanadě, jehož se stal předsedou. Později byl též zvolen prezidentem celokanadské etnické instituce Canadian Ethnocultural Council. Za svoji práci byl odměněn pamětní medailí královny Alžběty II a největším kanadským vyznamenáním Order of Canada. O jeho zasloužilé čin-

nosti vyšla knížka Čech v Kanadě, Edice Exil, (nakladatelství Faun, Praha).

Jiří Corn byl věrným členem SVU, v níž po řadu let zastával funkci revizora účtů. Kdykoliv bylo třeba, Jiří Corn byl vždycky připraven poskytnout radu či přispět finančně. Budeme ho postrádat mezi námi.

Čest jeho památce!

M.R.



Victor G. Zicha (1924-1996)

Dovídáme se ze zahraničního tisku o úmrtí našeho dlouhodobého člena dr. Viktora „Slávy“ Zichy. Narodil se v Praze 2. července 1924 a skonal v Montrealu 15. května 1996. Po ukončení studia na hotelové škole v Lausanne pracoval nějaký čas jako kuchař na čs. velvyslanectví ve Stockholmu a později jako šéfkuchař ve švédském hotelu připravoval pravidelně jídla pro švédského krále Gustava. Jako lodní kuchař zakotvil nakonec v Kanadě. Poté vystudoval obor malířství na univerzitách v Montrealu a v Los Angeles a studia zakončil doktorátem v pedagogice na univerzitě New York v r. 1968. Načež vyučoval výtvarné umění na střední škole v Montrealu. Byl velmi činný organizačně a po dobu 25 let byl předsedou montrealské odbočky Československého sdružení v Kanadě.



Rafael Kubelík, conductor

Rafael Kubelík, 82, the Czech-born conductor who led the Chicago Symphony and orchestras across Europe before returning to Prague in 1990 after a 42-year exile to conduct the Czech Philharmonic in a dramatic and memorable concert on the city's Old Town Square, died of unreported causes Aug. 4 in Lucern, Switzerland.

Born the son of a legendary Czech violinist, Jan Kubelík, Rafael Kubelík graduated from the Prague conservatory. He conducted the Czech Philharmonic for the first time at age 22, was its chief conductor from 1941 until driven into exile by the Communist takeover in 1948.

In the 1950s, he was head of the Chicago Symphony and then was musical director at London's Covent Garden opera house. From 1961 to 1979, he headed the respected Munich orchestra of Bavarian Radio. He also had been a guest at New York's Metropolitan Opera and was its music director for a brief period in the 1970s.



Odešel Jiří Nehněvajsa — Vzpomínka zcela osobní

Nejdříve musím napsat jemu, i když už tu s námi není, a teprve potom několik osobních glos o něm — ne, nikoliv nekrolog. Jen několik závěrů z života rozevlátého a žitého v celé své šíři, jak čas dal.

Milý Jirko — tak už jsi mi to zase udělal, jako tolikrát v posledních více než padesáti letech, když ses mi vzdálil na kontinenty, kde jsem právě nebyl, a pak jsme se

opět sešli, a opět vzdálili, ale teď, a proti tomu už nelze nic dělat, já Tě tam jistojistě dříve nebo později dostihnu, a to už bude neodvolatelné. Čekej. Najdu si Tě v pravý čas.
Tvůj Zdeněk.

Jiřího Nehněvajsu jsem znal už od počátku druhé světové války a snad i dříve, kdy jsme oba studovali na 4. reálném gymnasiu v Brně. Jiří byl mladší než já a býval by byl dvě třídy za mnou, ale tento rozdíl jsem úspěšně, byť i jen částečně, snížil alespoň o rok, když jsem musel opakovat tercii. Nakonec jsme oba s rozdílem jednoho roku odmaturovali s vyznamenáním a od té doby se naše cesty rozcházely po více než padesát let, až do 31. července 1996, kdy Jiří podlehl rakovině v Pittsburghu. Odešel kamarád. Nicméně mám pocit, že ho jednou někde zastihnu. Po těch víc než padesáti letech se naše setkání stala ocelovým zvykem, a není důvodu, proč by se měl měnit.

Poprvé jsme ztratili jeden druhého z očí, když ještě nedlouho před koncem války se Jiřímu podařilo projít z protektorátu přes nacistické zábrany a fronty a nakonec se dostal do Anglie a do výcviku v britském letectvu. Již toto o Jiřím něco napovídá, ale později toho bylo daleko, daleko víc.

Znovu jsme se sešli po válce po jeho návratu ze západu v brněnské redakci *Lidových novin* (tehdy *Svobodných novin*), kde jsem už redaktoroval, a krátce nato byl Jiří přijat do našeho redakčního týmu a dělal v něm vynikající, nedocenitelnou práci. Současně jsme oba kromě novinařiny studovali sociologii pod profesorem I. Bláhou na Masarykově univerzitě. Samozřejmě jsme studia pod těžkou botou února 1948 nedokončili, ale tím poněkud odbíhám od své snahy charakterizovat Jiřího Nehněvajsu.

Jednoho dne, snad někdy v roce 1946, Jiří seděl v mé redakční kanceláři pod velikou nástěnnou mapou světa. A tady je Jiří: „Vím, co udělám, někam chci jet — třeba sem. A aniž se na mapu za svými zády podíval, jezdil po ní prstem a pak náhle zastavil, a jenom řekl — „sem“. A teprve pak se ohlédl a zjistil, že má prst na Indii. A jel. Dal všechno dohromady, sehnal fondy pro sebe a dva kolegy z Prahy a z Bratislavy a odjeli do Indie na několik týdnů jako delegace Svazu vysokoškolského studentstva. V Indii byli přijati Ghandim, projeli kdeco, vyšla z toho řada výtečných reportáží a Jiří si sebou také přivezl jakousi tropickou střevní nemoc, která ho pak sužovala valnou část jeho života. Ale jel „sem“, jak mu prst na mapě slepě kázal.

A přišel únor 1948. Hned někdy v březnu mi Jiří ohlásil — „tak už zase jdu“. A šel. Nevím, jestli kromě mne někdo o tom věděl, snad jen Oldřich Mikulášek, náš tehdy staronový kolega v *Lidovkách*, který se svou básnickou citlivostí vyčetl z několika našich stručných poznámek, oč jde, ale neřekl nikomu nic a se skleničkou červeného vína hleděl na špinavý redakční strop a pokyvoval hlavou.

Jiří se stručně ozval telefonem z Rakouska, snad ještě týž den nebo příští. „Šlo to. Drž to tam, pokud můžeš. Pošli stejnou cestou další. Až to nepůjde, přijdi — bude přihořívát. Nějak, někdy se ti ozvu.“

Přihoříválo. Jiří nějak sehnal kamarády z Holandska, kteří ještě mohli jezdit do Československa a v obvazových fáčích mi od Jiřího dodávali mikrofilmy s in-

formacemi a dotazy, moje vzkazy vozili zpět. A pak přišel den, kdy jsem Jiřímu dal vědět, že jsem taky na cestě — přihořívalo velice. Na poslední chvíli došla od Jiřího zpráva: „Když už jdeš, zeptej se Věrky, jestli by nešla s tebou, že bych si ji rád vzal.“ Věra řekla ano, jedné noci jsme přešli hranici do Rakouska a pak do Vídně a po všelijakých komplikacích jsme se dostali do Innsbrucku — a tam už čekal Jiří. Svatba byla během několika dnů pod Zlatou střechou v Innsbrucku a Jiří s Věrou opět zmizeli ve Švýcarech.

Tam Jiří v Lausanne dostudoval a cesty se opět rozdvojily — Nehněvajsovi nakonec odjeli do Spojených států, já s manželkou do Austrálie, ale po další roky jsme přece jen udržovali jakousi korespondenci. Sešli jsme se opět, až když jsem se po pěti letech vrátil z Austrálie přes západní Evropu do Států a Jiří byl stále ten Jiří Nehněvajsa, jak jsem ho léta znal — rozevlátý, ale cílevědomý, plný absurdních nápadů, které však uměl převádět do skutečnosti, s vyostřenou inteligencí a současně se smyslem pro svůj vlastní, někdy laskavý a jindy řezavý humor — ale ve všech svých podobách s palčivým zájmem o věci československé. Ted' nám tedy odešel. Ale jestli si myslí, že to je naposled, je na omylu. Nemám pochyby, že ho opět najdu, kdekoliv. ZDENĚK SLOUKA

Z nových knih

MUDr. Přemysl V. Pelnář, člen SVU a profesor pracovního lékařství na McGill Universitě v kanadském Montrealu, je autorem třísvazkového kompendia „Health Effects of Asbestos and Other Minerals and Fibres“, které je považováno za definitivní práci v tomto významném oboru a je prodáváno na odborném knižním trhu za \$362. Profesor Pelnář si vyžádal 25 exemplářů místo části autorského honoráře a věnoval dvanáct z nich lékařským fakultám universit v České republice, Ústavu vědeckých lékařských informací v Praze, Státnímu zdravotnímu ústavu, Národní knihovně v Praze a jiným významným odborným institucím. Na americkém kontinentě i v České republice bylo toto gesto vědeckými kruhy vysoce oceněno.

Ad Astra Per Aspera

Je to sice motto amerického štátu Kansasu, ale mohli by sme takto nazvat' aj memoárovú publikáciu **dr. Michaela Šumichrasta**, Z útlaku k slobode a prosperite v Amerike (vydalo NVK International, spol. s r.o., Bratislava, 1996). Kniha sa skladá zo štyroch častí, rozdelených do 26 kapitol, ktoré kryjú Šumichrastov život od detstva až po dnešok. Je tu tiež zaujímavá obrazková príloha, predslov, prológ, zoznam Šumichrastových publikácií a pod'akovacia stránka.

Kniha začína Šumichrastovou mladost'ou v jeho rodnom meste Trenčine, kde ako šestnásťročný stretol svoju prvú lásku Evu, ktorej fotografia je v jeho

knihe reprodukována. Ako stredoškolaák vyníkal viac v športoch než v štúdiách. Na vysokej škole v Bratislave ďalej športoval, s koncentráciou na beh. Za dievčatmi. Po vojne (a po účasti v SNP) Šumichrast v tých behoch chcel pokračovať, ale, zdá sa, že nemusel. Tie dievčatá, pot' ažne ženy, ktoré mu prišli do cesty, nevedeli utekať. V tom behaní či už len chodení Šumichrast by bol pravdepodobne pokračoval aj po prechode do Rakúska, keby nebol tam stretol jedno 17-ročné dievča, neistého etnického a komplikovaného triedneho pôvodu, menom Marika. Tu, akoby udrela kosa o kameň, Šumichrast urobil najmúdrejšiu vec v svojom živote: oženil sa s Marikou.

Pri čítaní Šumichrastovej knihy mal som dojem, že často bol pravý muž, v pravý čas, na pravom mieste. Napr., keď gardisti hl'adali niekoho, na kom by mohli vyskúšať svoje facky a kopance, Mišo im vhodne prišiel do cesty. Keď počas dlhej plavby na preplnenej lodi do Austrálie potrebovali policajta, ktorý by na palube udržiaval poriadok, Mišo bol vhodný kandidát a kým dopluli do Melbournu, bol už policajný podveliteľ. Podobne, Šumichrast zastával funkciu hygienického experta v tábore pre utečencov, akonáhle sa tam uvoľnilo miesto. Po nejakom čase si tých 300 Ukrajincov, za ktorými ako hygienista čistil záchody, aj obl'úbil. Keďže v tejto funkcii nerobil žiadny postup, obzeral sa za niečím prijateľnejším pre jeho nespokojný nos. Ponúka z poštového úradu bola lákavá, ale keď sa tam dostavil, poslali ho kopat' jamy pre telefonné stĺpy. Ako skoro zistil, suchá austrálska zem bola tvrdšia než cement. A tak Mišo hneď začal hl'adat' niečo iné. Konečne jeden príst'ahovalec z Litvy ponúkol mu prácu pri vystavbe domov a tým vlastne začal Šumichrastovu celoživotnú kariéru. Ukázalo sa, že to bola pravá práca, pre pravého pracovníka i keď nie celkom na pravom mieste.

Po piatich rokoch v Austrálii, Šumichrastovci dostali americké víza. Po krátkom pobyte v New Yorku a Pensylvánii, spestrenom mnohými náhodami a nehodami, Mišo s Marikou sa prest'ahovali do Columbusu v štáte Ohio, kde Mišo bol poverený vedením nejakého nového projektu a kde sa tiež obidvaja matrikulovali na tamojšej štátnej univerzite. Napriek tomu, že jeden z profesorov nemal Miša veľmi rád, jak on, tak aj Marika eventuálne ukončili celé štúdiá a prešli úspešne všetkými skúškami, aké sa na amerických univerzitách vyžadujú na vyššie doktoráty.

Šumichrast mal v Amerike ešte iné zamestnania, v ktorých precestoval hodný kus sveta a nakoniec skončil ako hlavný ekonóm a vice-prezident v National Association of Home Builders. Je to vlastne silná lobby amerických stavbárov, ktorá poriada občasnú večierku, na ktoré pozýva významnejších l'udí z verejného a obchodného života, s ktorými Šumichrast mal tam možnosť sa stretnúť a spriatelit'. O jeho významných známostiach v USA, Českej republike a na Slovensku je zbytočne sa rozpisovať. Stačí spomenúť, že pri jeho návštevách Bratislavy, obyčajne buď obeduje alebo večeria s prezidentom M. Kováčom.

Tak ako každý z nás, aj dr. Šumichrast mal v živote tiež smutné dni. Zomrela

mu matka, potom otec. Jedného dňa lekári zistili, že Marika má rakovinu. Po niekoľkých operáciach a po ťažkom, vyše dvojiročnom boji so zákernou chorobou, 55-ročná Marika zomrela. Pre Šumichrasta to bol najväčší úder v jeho živote, a jeho vyznanie svojich bolestných pocitov to presvedčivo dokazuje. Jeho láska k Marike a obdiv jej talentov a inteligencie sa objavujú na mnohých stránkach knihy.

Chcel by som tu vtiesniť pár svojich osobných spomienok na Mariku. Pamätám, ako som ju raz odviezol na pol'ské veľvyslanectvo, pretože pomyslí'ala na obchod s Pol'skom. (Vzhl'adom k mojej vtedajšej pozícii na zahraničnom oddelení Federálneho ministerstva obchodu vo Washingtone, veľmi dobre som sa poznal takmer so všetkými komunistickými diplomatmi.) Slušne nás tam pohostili a Marika urobila na nich veľmi dobrý dojem. Inokedy, po jednej schôdzi v Ekonomickom klube vo Washingtone, na ktorej prednášal čl. veľvyslanec Špáčil, ponahl'al som sa naspäť do úradu, keď mi Marika zastavila cestu, vzala mi zimník aj klobúk späť do šatne a naliehala, aby som len ešte trochu zostal na koktail s Mišom (ktorý tej schôdzi predsedal), dr. Špáčilom a dr. Mládkom. Zostal som tam ešte asi pol hodiny, ale rozhovor jaksi viazol, tak som sa ospravedlnil a odišiel.

Po príslušnej dobe smútku, Šumichrast sa znovu začal zaujímať o ženy. Z tých asi tučta žien, ktoré stretol, spomeniem iba dve pražanky. Jedna bola vysoká, štíhla, tmavooká, žartovná a „hrozne sexy“. Volala sa Eva a mala čosi vyše tridsiatky. Druhá, Ludmila, bola nižšia, ťažšia a bolo jej 21. Evu som stretol a teda môžem svedčiť, že jej atributy Michal nepreháňa. Asi o deväť mesiacov, Šumichrast urobil druhú najmúdrejšiu vec v svojom živote: oženil sa s Evou. On ťahal k sedemdesiatke a jej bolo 35.

Šumichrastova kniha sa príjemne a ľahko číta a je zaujímavá od začiatku až do konca. Jeho životné príbehy sú poprepletané s politickými, historickými a inými udalosťami, prebiehajúcimi v tej dobe. Niektoré Šumichrastove tvrdenia mali by sme však brať *cum grano salis*. Napr., keď bol komisárom pri mlat'ačke, na raňajky vraj jedával po tuctu vajec. (Mišo, neboli to náhodou holubie vajička? Tí naši rol'níci sa iba robili hlupými. Keď ja som bol komisárom pri mlat'ačke na jednej šarišskej dedine, mňa krmili obyčajne divinou a husacinou.) Na inom meste zase hovorí, že oznamovacie médiá (t.j. mat' v nich svoje meno) sú dôležitejšie než vlastná žena, milenka, alebo deti. Mišo, milenka možno. Ale žena a deti? So Šumichrastovou radou, aby si starší muži brali za manželky mladšie ženy, Češky z Prahy, nemôžem argumentovať. On má v tom viacej skúsenosti než ja.

Keď sa ešte raz zamyslím nad Šumichrastovou knihou, mám tušenie, že on vlastne miloval len dve ženy. K tým ostatným, náhodným či prechodným, mal iba momentálny vzťah, s ktorými najviac ak prežil to, čo rumunský básnik Ion Minulescu v českom preklade ing. Mirka Trčku nazval „radosti pošetilé, dnes jednou provždy zemřelé“.

Michal Šumichrast začal v Amerike jak mnohí z nás. Dr. Michael Sumi-

chrast skončil v Amerike jako málo z nás. On vlastne ešte neskončil. Sága jeho života pokračuje ďalej. Dnes, 75-ročný, je aktívny ako predseda správnej rady spoločnosti, ktorá má obchodné filiálky na troch kontinentoch, včítane Českej republiky a Slovenska. Z pomerne malého základného kapitálu \$50,000 jeho spoločnosť má dnes multi-miliónový obrat a stále rastie. Lenže o tom by bolo potrebné napísať novú knihu. A tá by si vyžadovala inú recenziu.

Dr. ANDREJ ELIÁŠ

Slováci v SVU

Slovenskí členovia SVU, ktorí sa zúčastnili 18. Svetového kongresu SVU v Brne koncom augusta 1996, sa stretli počas kongresových jednaní na neformálnu besedu. SVU prešla od svojho založenia v roku 1958 viacerými podstatnými transformáciami. I keď podstatnou iniciatívnou zložkou v SVU sú jej členovia českého pôvodu, rady SVU boli od začiatku otvorené a aktívne obsadzované i mnohými slovenskými exilovými intelektuálmi. Od čisto exilovej kultúrnej organizácie, predstavujúcej významnú intelektuálnu bázu, mimo komunistického Československa, na popredných západných univerzitách, SVU vstúpilo po demokratickej revolúcii i na pôdu Československa, nádejného obnovenými demokratickými tradíciami. SVU neskôr pružne reagovala i na rozpad ČSFR na dve samostatné republiky a zachováva si svoj apolitický charakter.

Potešiteľný fakt, že obnova demokracie v našej vlasti viedla ku posilneniu našej členskej základne a ku aktivizácii našich pôvodných cieľov, podpory svetových kultúrnych, humanitných a demokratických ideálov, sa markantne prejavil i na slovenskej členskej základni. Kým v Českej republike sú dve odbočky SVU (Praha, Brno), na Slovensku sú tri (Bratislava, Košice a najnovšie Prešov). Čo je ešte významnejšie, je veľmi vysoká intelektuálne odborná kvalifikácia slovenských členov SVU, odraz ich popredného spoločenského postavenia. Slovenské odbočky SVU sú plné organizačného nadšenia, s veľmi častými pravidelnými pracovnými schôdzami a pomerne nízkym priemerným vekom ich členov. Slovenské členstvo pritom má i špecifickú a tradičnú vlastnosť SVU, že ide o multidisciplinárnu náplň, ktorá úspešne integruje humanitné a technické disciplíny vo svete zdanlivej superšpecializácie (prof. Tkáč, Bratislava).

Zo živej diskúzie besedujúcich slovenských členov SVU treba ďalej pripomenúť najmä zdôraznenie návaznosti západoeurópskych trendov slovenskej a českej kultúry (prof. Ďurovič, Švédsko), technickú podporu študentských členov SVU pri cestách do zahraničia (clearinghouse, Dr. Slávik, Washington, DC, USA) a dôraz na spoluprácu pre vypracovanie grantov (prof. Morovič, City University, Bratislava).

Slovenskí členovia SVU sú presvedčení, že svojím začlenením v medzinárodných kultúrnych organizáciách ako je SVU, významne podporujú európsku a svetovú image Slovenska.

VLADO ŠIMKO

Z postrehov redaktora

Deň slovenskej ústavy bol dôstojne oslavený 5. septembra 1996 na recepcii poriadanej veľvyslanectvom Slovenskej republiky vo Washingtone. Okolo lahôdkami nakopených stolov tiesnili sa mnohí hostia z cudzích diplomatických misíí, amerických úradných kruhov, krajanských organizácií a tiež početní členovia SVU. Po zahranií slovenskej a americkej hymny, privítal prítomných veľvyslanec SR MUDr. Branislav Lichardus, Dr.Sc. Po ňom prehovoril Dr. Ivan Gašparovič, predseda Národnej rady SR. Vo svojom stručnom prejave, Dr. Gašparovič spomenúl vyše tisícročnú históriu Slovákov, ich spolužitie a mierny rozchod s Čechmi a úsilie vlády o všestrannú demokratizáciu v Slovenskej republike. Jak Dr. Lichardus, tak aj Dr. Gašparovič boli odmenení dlhými potleskami.



Na jednej z najväčších televíznych stanic v USA, počas nedávneho dopoludňajšieho „call-in“ programu, bolo počúť tento krátky rozhovor:

Hostess: “Caller, you have an unusual name, what is your original nationality?”

Caller: “My parents are from Bohemia.”

Hostess (s výrazom neistoty na tvári): „Bohemia? What language do they speak in Bohemia?”

Caller: “Slovak.”

Hostess (s výrazom pomätenia na tvári, ktorý sa však o niekoľko sekúnd zrazu zmenil na výt'azný úsmev): “Ó, ó, I know now what country are your parents from. They are from Slovenia.”



Dlhoročný člen SVU, známy autor a prekladateľ z rumunštiny, Ing. Mirek Trčka, má pripravenú do tlače v češtine d'alšiu knihu, Dacia Felix v bukurešt'skom nakladateľstve Kriterion. Autor však hľadá (finančného) sponsora: SVU, miestnu skupinu, jednotlivca.



Do redakcie *Zpráv* došiel pozdrav zo svetochýrnej Mayo kliniky v Rochester, MN, od dlhoročného člena a niekdajšieho funkcionára SVU Dr. Františka Kreysu a jeho manželky Aidy, kde sa podrobili svojej pravidelnej zdravotnej prehliadke. Na ceste späť sa zastavili v Czech & Slovak Museum v Cedar Rapids, IA, ktorému venovali pekný dar hodnotných českých kníh. Frank a Aida, d'akujeme za pozdrav a prajeme dobré zdravie.



Due to the delayed publication of this issue of *Zprávy*, the announcement about International Symposium on Bicentenary of Lithography in Prague would, by this time, be outdated. The Editor would like to apologize to Dr. J. Folta.

Toto číslo *Zpráv* vychádza veľmi oneskorene, pretože redaktor bol požiadaný, aby čakal na ukončenie SVU kongresu v Brne, aby tak mohol o ňom hneď referovať tým členom SVU, ktorí sa 18. kongresu SVU nemohli osobne zúčastniť. Niektoré príspevky, ktoré došli do redakcie v poslednej dobe, sa už do tohto čísla nevmetnili. Budú uverejnené v budúcom čísle.

Dva zábery z recepcie usporiadanej veľvyslanectvom Slovenskej republiky vo Washingtone 5. 9. 1996, na počesť Dňa slovenskej ústavy.



Zľava: Dr. Michael Šumichrast, J. E. Dr. Ivan Gašparovič, predseda Národnej rady SR, Želmíra Hatalová (The Washington Post) a Dr. Andrej Eliáš.



Zľava: Dr. Andrej Eliáš, J. E. Ambassador MUDr. Branislav Lichardus, Dr.Sc. a Dr. Miloslav Rechciľ.

Open Letter to the Membership of SVU

Dear Fellow Members:

On looking over the list of contributors to the Dvorak Statue Fund, I notice a surprising absence of donations from many SVU members.

We have been raising the money over the past three and a half years in much the same way, that the National Theatre in Prague was built in the 19th century, by public subscription, one crown at a time. Most donations have been small, in the \$25.00 to \$100.00 range. (We have been happy to often receive even less!) I've no doubt that these are amounts almost all SVU members can afford, so I can't help but be puzzled by the lack of general participation from a constituency that should naturally wish to see the successful completion of this very important project, one that is highly symbolic and tangible at the same time.

Surely everyone understands the enormous significance of a permanent monument in bronze and granite, of the most important Czech composer in the premier metropolis of North America. (To most people New York is America!) Just think, the bronze countenance of Antonin Dvorak will outlive us all...Your grandchildren and theirs will be able to visit and recall that you had something to do with placing it there!

It is time now to bring this project to a close. We still need to raise the balance required by the Parks Department of the City of New York for the maintenance of the statue in perpetuity. Your contribution could get us to the unveiling of Dvorak in Stuyvesant Square Park this year. And we will have our monument even before Prague does, where you can now visit Dvorak only in Slavin cemetery.

The effort to place Dvorak in the park across the street from the house where he lived and wrote some of his most famous music, e.g., the New World Symphony, has been ongoing since the first check was received on 1/93. We couldn't save the house, so we owe him! Further details are available from Mr. Jack Taylor, co-ordinator of the Dvorak American Heritage Assoc., P.O. Box 332, New York, NY 10276. Checks should be payable to the fiscal agent: Stuyvesant Park Neighborhood Association.

Please be as generous as you are able and know that we will be greatly appreciative of any amount you care to contribute.

Very truly yours,

Ivana Edwards

**SVU NEWS (ISSN 0036-2050)
190-17A 69th Ave., #2A
Flushing, N.Y. 11365**

**Return Postage guaranteed.
2nd class postage
paid at Flushing, N.Y.**